

24 augusti 2023

Boverket

Remissvar avseende remiss 2215/2021

REMISS ”BOVERKETS FÖRSLAG TILL FÖRESKRIFTER OCH ALLMÄNNA RÅD OM BÄRFÖRMÅGA, STADGA OCH BESTÄNDIGHET I BYGGNADER M.M.”

Remissvar från IEG 2.0

IEG 2.0 har erhållit ovanstående remiss och tackar för möjligheten att lämna synpunkter. Remissen avser utformning och innehåll i en av de två föreskrifter som är basen för kommissionens verksamhet. Den andra föreskriften som berör IEG är Transportstyrelsens föreskrift avseende tillämpning av Eurokod. För er information så är IMPLEMENTERINGSKOMMISSION FÖR EUROPASTANDARDER INOM GEOTEKNIK 2.0, (IEG) är en ideell förening, som har till uppgift att initiera, samordna och utföra arbete som krävs för implementering av europeiska beräkningsstandarder (eurokoder) inom Geoteknikområdet. IEG 2.0 är en samverkan mellan myndigheter, byggherrar, konsulter, entreprenörer, akademi och leverantörer. Fokus är teknikområden relaterade till jord, berg, vatten och dammar. Föreningen har tre långsiktiga mål: 1) säkerställa att det tas fram nödvändiga hjälpmedel i form av anpassade handböcker o. dyl, 2) höja kunskapsnivån om standardernas innehåll och 3) ta fram underlag till nationella bilagor.

IEGs remissvar har tagits fram i samverkan med övriga organisationer inom ramen för Knutpunkt Geo, en samverkan avseende grundläggning och byggnation i/med/på jord, berg och vatten. Förutom IEG 2.0 ingår Pålkommisionen, Svensk Grundläggning och Svenska Geotekniska Föreningen i Knutpunkt Geo. Syftet är att gemensamt lyfta och utveckla branschen utifrån nyckelorden kompetens, kvalitet och arbetsmiljö. Under de senare åren har nyckelorden kompletterats med hållbarhet.

Sammanfattning

IEG 2.0 och Knutpunkt Geo avstyrker förslaget till Boverkets föreskrifter och allmänna råd om bärförmåga, stadga och beständighet i byggnader m.m.

Utän tydliga gemensamma samhällskrav för byggbranschens aktörer att förhålla sig till skapas otydligheter i samtliga led från planering, projektering till drift och underhåll. IEG 2.0 instämmer i att byggbranschens aktörer har förutsättningar för att bidra och utveckla branschen, men delar inte bilden att detta uppnås genom att exkludera hänvisningar till standarder i byggreglerna, samt att odelat lägga ansvaret för framtagande av allmänna råd på byggbranschen. Istället bör Boverket använda sig av de möjligheter som finns när det gäller eurokoderna för att få ett så heltäckande och tydligt regelverk som möjligt för verifiering av byggnadsverks bärförmåga, stadga och beständighet. Eurokoderna har tagits fram av fler än tusen experter och utgör ett system av standarder vars syfte är att skapa förutsättningar för innovation, utveckling och sund konkurrens. Genom att Boverket och Transportstyrelsen införlivar eurokoder och gör nationella val till dem i sina författningar säkerställs att samhället får rätt förutsättningar att uppföra tillförlitliga, brukbara, beständiga, robusta och hållbara bärande konstruktioner, utan att exkludera alternativa metoder och ny kunskap.

IEG 2.0 vill poängtera att aktörerna inom Knutpunkt Geo med fokus på grundläggning och byggnation i/med/på jord, berg och vatten ser att dagens system fungerar bra. Myndigheterna Boverket och Transportstyrelsen tar ansvar för nationella val inklusive kravnivåer för säkert och Eurokoden ger de gemensamma spelreglerna för branschen. Branschen tar sitt ansvar genom att ta fram de gemensamma vägledning/verktyg som krävs för att uppfylla kraven och skapa samsyn. IEGs tillämpningsdokument i kombination med Boverkets föreskrift ger ett väl fungerande system, som även är i samklang med Transportstyrelsens föreskrift. Knutpunkt GEOs aktörer har därför svårt att se några fördelar med den förändring som föreslås i remissen.

Generella synpunkter

Sund konkurrens bygger på att det finns tydliga spelregler som samtliga aktörer ska förhålla sig till. Byggherren och slutligen brukaren ska garanteras en slutprodukt som uppfyller de grundläggande kraven på säkerhet, brukbarhet, beständighet, robusthet och hållbarhet oavsett vem som projekterar, utför eller levererar. Eurokod

Implementeringskommission för Europastandarder inom Geoteknik

utgår ifrån att varje land har rätt att själv sätta sina krav (nivå) som ska uppfyllas avseende de grundläggande kraven (de nationella valen). Eurokoden ger hur det verifieras (bevisas) att den projekterade och utförda konstruktionen uppfyller den nationella kravnivån. Här ingår ett antal krav på vad som ska göras och vad som bör övervägas, för att köparen/brukaren med tillräcklig tillförlitlighet ska få den produkt som har beställts. En sund grundläggande princip finns i det gemensamma europeiska regelverket. Principer som tagits fram genom arbete och diskussion utfört av tusentals ingenjörer runt om i Europa.

Trots en sund grundläggande princip anger Boverket att deras bygg- och konstruktionsregler upplevs som "oförutsägbar, omfattande och kostnadsdrivande av samhällsbyggnadsbranschen". Man anger även att detta bl.a. beror på omfattningen på den nationella valen och de allmänna råden. Nästa generation av Eurokod 7 Geoteknik, del 1, kommer att totalt innehålla 20 nationella val, vilket svårligen kan anses som omfattande. Om de blir kostnadsdrivande så beror det sannolikt främst på att det saknas resurser för att genomföra de konsekvens- och möjlighetsanalyser som krävs i framtagandet av underlag för nationella val. Förutom de nationella valen så ger en referens till Eurokod i föreskriften, ett förutsägbart sätt att verifiera produkten. För "köparen" är det en trygghet att veta att produkten är verifierad med metoder som är allmänt accepterade i hela Europa. Knutpunkt GEO ser att det är andra faktorer i branschen som är de kostnadsdrivande, inte Boverkets bygg- och konstruktionsregler.

Boverket anger att man har för avsikt att lämna ansvaret för analys och framtagande av nationella val till SIS tekniska kommittéer. Det bör beaktas att om kommittéerna inte har resurser för att genomföra nödvändiga analyser och samordning, kan resultatet bli att aktivt val av nationella val inte genomförs. Resultatet är att de default val som finns i Eurokod kommer att tillämpas, dvs val som inte är anpassade för svenska förutsättningar (geologi, klimat och praxis). Detta bedömer IEG kan leda både till kostnadsökningar och konstruktioner som är mindre lämpliga för svenska förhållanden.

Boverkets förslag om att enbart ge rådet att Eurokod kan tillämpas, innebär att köparen själv ska avgöra hur produkten ska verifieras (med Eurokod eller andra alternativ som leverantören föreslår). En uppgift som sannolikt enbart de största byggherrarna har kapacitet att hantera. Mindre aktörer, många kommuner och sällanköpare (privatpersoner) tvingas förlita sig på leverantören och att erhållen produkt är verifierad enligt relevanta principer. Det synes betydligt enklare att bibehålla principen att om inget annat anges så gäller Eurokod. Det ger en gemensam bas för alla aktörer, där sedan den kompetente kan välja att utveckla och använda alternativ för verifiering, vilket är helt i enlighet med Eurokods intentioner.

Principen som Boverket anger är att "reglerna ska utgöras av ett förenklat, konsekvent och funktionsbaserat teknik- och materialneutralt regelverk med en likriktad struktur och detaljeringsgrad". Detta motsvarar den princip som tillämpas under framtagandet av andra generationen av Eurokod. Respektive materialstandard i eurokods-systemet har omarbetats enligt en gemensam struktur där krav och råd tydligare särskiljs. Det förefaller därför märkligt att Boverket inte drar nytta av Eurokod för att uppnå sin princip. IEG instämmer i att det är viktigt med tydliga krav. IEG anser dock att de råd som formuleras för att ge vägledning om hur kraven kan uppfyllas ska formuleras utifrån ett övergripande systemtänkande för att undvika suboptimering med risk för oönskade konsekvenser. Det innebär att råden måste formuleras gemensamt av byggherrar, projektörer, entreprenörer, brukare och leverantörer, för att få med alla perspektiv. Det krävs även att olika teknikområden samverkar. Det är därför ett stort omfattande arbete som krävs om de allmänna råden i Boverket ska ersättas med branschregler.

Inom de närmaste åren kommer en ny generation eurokoder att antas i EU:s medlemsstater. Det är därför svårt att se samhällsnyttan av att dra tillbaka nuvarande EKS i detta skede och låta en annan aktör publicera samma nationella val. Det riskerar att försvåra för byggbranschen samt att leda till ökade kostnader för byggherrar, projektörer, entreprenörer och tillverkare av byggnadsmaterial. Boverket borde istället planera för hur en eventuell ny regelmodell kan anpassas och hur nationella val ska tas fram till nästa generations eurokoder. De regler som Boverket avser att tillämpa i den nu föreslagna modellen kommer att behöva ändras för att fungera med den andra generationens eurokoder som senast i början av 2028 ska ersätta nu gällande eurokoder.

IEG 2.0 och övriga aktörer i Knutpunkt Geo bedömer att ur ett samhällsperspektiv vore det mer kostnadseffektivt att Boverket bidrog till finansiering av nödvändiga konsekvensanalyser för införandet av andra generationen av Eurokod, än att i detta skede finansiera omarbetning av befintlig föreskrift och utgivande av befintliga nationella val av annan aktör.

Det ska poängteras att det är positivt med Boverkets ambition att förbättra och förenkla kravställande för att uppnå tydlighet och förutsägbarhet. IEG 2.0 och övriga aktörer i Knutpunkt Geo ser fram emot en möjlighet att fortsätta en dialog om hur detta bäst uppnås. Detta bör ske i en genomarbetad process från idag fram till att 2:a generationen av Eurokod är publicerad och gällande. I den processen är det viktigt att Boverket tydligare beaktar att det finns standarder av olika karaktär (Eurokod, produktstandarder, metodstandarder, utförandestandarder) och att byggbranschen har flera olika aktörer och teknikområden som ska samverka för en bra slutprodukt. IEG

Implementeringskommission för Europastandarder inom Geoteknik

2.0 och övriga aktörer i Knutpunkt Geo har redan arbetsformerna för att driva utvecklingen. Förhoppningen är att Boverket ser denna möjlighet istället för att etablera nya forum/samarbetspartners för att uppnå sin ambition.

Detaljerade synpunkter

IEG 2.0 har inte tagit ställning till sakinnehållet i de regler som förs över i den nya regelmodellen eller de nya eller ändrade regler som har tillkommit. IEG 2.0 förutsätter en fortsatt god dialog med Boverket där IEGs arbete beaktas i arbetet med att ta fram nationella val och formulera föreskrifter för grundläggning och byggnation i/med/på jord, berg och vatten.

IEG 2.0 noterar dock att det finns brister i formuleringarna av avsnitten som berör geoteknik med grundläggning, som om de formuleras i nuvarande form kommer att skapa otydligheter (kostnader och/eller brister). IEG tar gärna en direkt dialog om dessa skrivningar.

Slutligen kan det noteras att det är problematiskt att Boverket inte tar sitt samhällsansvar för att säkerställa en hållbar framtid. Boverket väljer att anamma begreppet konsekvensklass, men med egen definition. Till skillnad från resten av Europa bedömer man att det inte finns anledning att inkludera miljömässiga, sociala och ekonomiska konsekvenser som grund för klassindelning av konstruktioner.

På uppdrag av IEGs styrelse

Gunilla Franzén
Teknisk sekreterare för IEG 2.0

E-post: gunilla.franzen@geoverkstan.se
Telefon: 070-618 49 70